

Fredericia Bymidte

Ansøgning om fondsmidler til

- Facaderenovering i byens hovedstrøg
- Formidling af byens historie

Indhold:

Målsætning.....	3
Eksempel på facaderenovering	
Indsatsområde.....	5
Projektets afgrænsning	
Fredericia.....	6
Historisk gennemgang	
Væbnet for freden	
Den religiøse fristad	
Avlsbrug, handel og håndværk	
Centrum i Danmark	
Hovedstrøgene.....	16
Øster Voldgade	
Vester Voldgade	
Nørre Voldgade	
Norgesgade	
Danmarksgade	
Jyllandsgade	
Sjællandsgade	
Formidling.....	26

Projektets målsætning

Fredericia har en ganske speciel historie og byen har gennemlevet en udvikling, der afspejler sig i særlige bygningstypologier og bygningsmæssige sammenhænge. Fredericia Kommune ønsker at tydeliggøre byens historie, samtidig med at facaderne i byens hovedstrøg renoveres.

Ejerne af bygningerne skal have mulighed for at ansøge om støtte til renoveringerne, der skal udføres, så ejendommene igen fremstår i overensstemmelse med den oprindelige arkitektur.

Støtten skal ligeledes sikre, at det arkitektoniske helhedsindtryk i gadeforløbene forbedres, og at der opstår en harmonisk sammenhæng i gaderne. Derfor skal det også være muligt at opnå støtte til ejendomme, der ikke er klassificeret som bevaringsværdige.

Formidlingen af byens historie skal ske med udgangspunkt i byens bebyggelse. Både eksisterende ejendomme, og ejendomme der nu er nedrevet. Historierne knytter sig til adresserne. Formidlingen skal ske visuelt i gaderne, men hovedsagelig foregå interaktivt (se afsnit herom s. 26-27) Etableringen af den fysiske formidling kan passende ske i forbindelse med facaderenoveringen.

I projektet er der særlig fokus på at bevare de ejendomme, der er repræsentative for byens historie f.eks. de få resterende fabriksbygninger, der ikke har en funktion i dag. Den samlede indsats med facaderenovering og historieformidling fokuseres omkring 4 hovedtemaer i Fredericias historie:

Væbnet for freden ca. 1650 - 1909

Bygninger og kulturmiljøer som knytter sig til den militære historie. Militære anlæg og mindesmærker, Fredericia vold og private soldaterkamre rundt omkring i byen.

Den religiøse fristad ca. 1650 - 1849

Bygninger og områder, som knytter sig til den religiøse historie. Kirker, begravelsespladser, skoler og lign.

Avlsbrug, handel og håndværk ca. 1650 - 1950

Avlsbrugergårde og bygninger med større og mindre handel og håndværk.

Centrum i Danmark ca. 1650 -

Industrialiseringens bygninger, fabrikker og tilhørende arbejderboliger, jernbanen og havnen.

På denne måde løftes forbedringerne et niveau op og forbindes med historieformidlingen i midtbyen. Dette skal sikre et markant resultat og en synlig forbedring, som kan stå som inspiration for resten af byen.

Projektet skal gøre borgerne bevidste om deres egen part i byens historie, og give dem en ansvarsfølelse, både i forhold til vedligehold af deres bygninger og byen generelt, men også i forhold til formidlingen af den historie der er en del af.

Selve udførelsen af projektet sker med Ballum som forbillede.

Eksempel på facaderenovering

Ejendommen Jyllandsgade 27, 29 og 31 er et eksempel på en ejendom, som er blevet ændret uden hensyntagen til facadens helhedsudtryk. Efterhånden som vinduerne er skiftet og rummene ændret, har de forskellige ejere haft forskellig smag og behov og tilsyneladende ikke haft ejendommen eller gaden som helhed i tankerne.

Ejendommen ville være et oplagt emne til facaderenoveringen. Det ville være en forudsætning, at ejerne måtte arbejde sammen og renovere bygningen som en helhed.

Det primære fokus er at genskabe ensartetheden i de øverste etager, således at ornamenteringen bliver gennemført og vinduernes farver og opsprosnings bliver ens.

I butiksetagen ville det ligeledes være at foretrække med en vis sammenhæng. Bygningen har nogle markante vandrette linjer som, hvis respekteret, kan skabe mere ro i facaden. Ensartet materialeholdning, som f.eks. facadebeklædning/puds og en gennemgående sokkel kunne være med til at skabe en harmonisk helhed.

Venstre: Den originale facade, hvor også stueetagens facade står i blank mur, med pudsede detaljer. Højre: Butikkerne har hurtigt sat deres forskellige præg på stueetagen.

Facaden som den ser ud i dag. Visuelt delt op i tre dele.

Forslag til hvordan facaden kan få et mere ensartet helhedsudtryk, med fokus på de vandrette linjer.

Projektets afgrænsning

Indsatsområdet er begrænset til hovedstrøgene: Voldgaderne, Danmarksgade, Jyllandsgade, Sjællandsgade og Norgesgade.

--- 370 ejendomme

Samt udvalgte ejendomme i sidegaderne til hovedstrøgene.

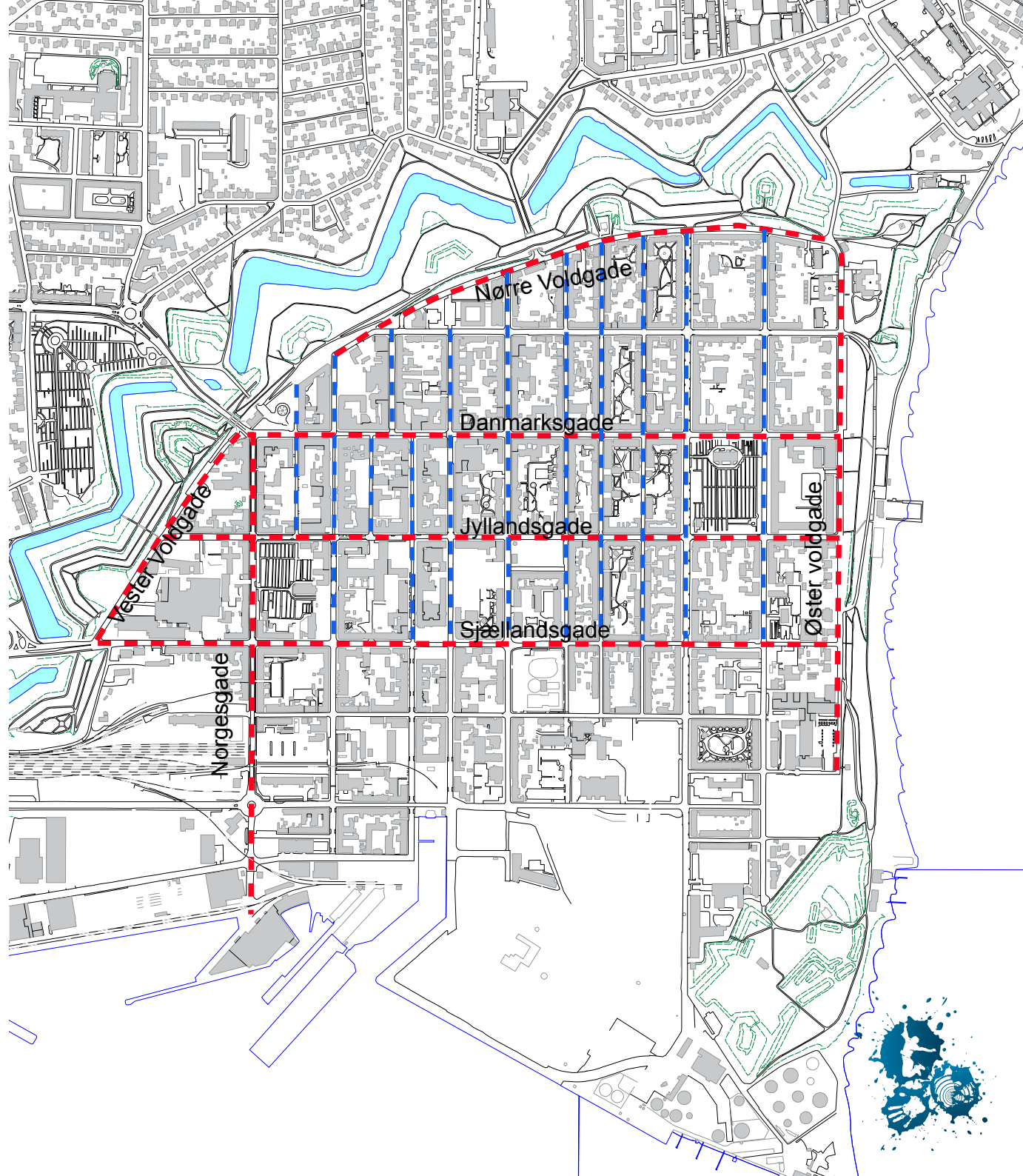
I sidegaderne vurderes muligheden for støtte ud fra arkitektoniske og kulturhistoriske kriterier. Et samlet indsatsområde på i alt ca. 500 ejendomme.

Ejendommene i indsatsområdet er overvejende privatejede, dog er der nogle få kommunale bygninger, som er vigtige i en kulturhistorisk og arkitektonisk henseende. F.eks. tidligere Skt. Joseph hospital, som nu er kontorer og tidligere J.P. Schmidts cigarfabrik, som nu er plejecenter.

Lokalplan nr. 164 - Facader og skilte i Fredericia midtby er gældende for området og skal opdateres og præciseres med konkrete eksempler i forbindelse med projektets opstart.

Her opnås et samlet, synligt indsatsområde, med relevante historiske referencer. Enkelte afvigelser kan forekomme, hvis der er en vigtig tilknytning til hovedstrøgene eller de fire historiske temaer.

De fire temaer repræsenterer forskellige historiske perioder, og danner tilsammen historien om udvikling i byen. De skal gøre det meget konkret for borgerne, hvor fokus i projektet ligger.

Historien om Frederica

Fredericia er grundlagt som en fæstning på et ubebygget sted. Byens historie og udvikling er ganske speciel. 1600-tallets Europa var særdeles uroligt, og grundlæggelsen af Fredericia var et udslag af den urolige tid. Trediveårskrigen (1618-1648) berørte det meste af Europa, og samtidig var der en voldsom rivalisering mellem Christian IV og den svenske konge om herredømmet over Østersøen.

Christian IV havde allerede i 1630'erne planer om at bygge en fæstning i området, hvor Fredericia kom til at ligge, men først i 1648 blev placeringen afgjort, og i 1649 begyndte byggeriet.

Kort over Fredericia, formentlig fra omkring 1665. Viser planen om det ortogonale gadenet omgivet af fæstningen. Ligeledes ses de aldrig realiserede kanaler midt i byen.

Fæstningen var projekteret på et tegnebræt med et voldanlæg og snorlige gader, og Fredericia er således den første danske by, der fra begyndelsen er opført efter en fuldstændig byplan. I 1650 gav Frederik III byen sine første privilegier. Fredericia var dermed grundlagt. Fredericias historie er præget af den militære tilstedeværelse, og byen er fortsat garnisonsby. Den har i tidens løb været centrum for vigtige militære slag. Det gælder i forbindelse med 1600-tallets svenskekrige, hvor det allerede i 1657 blev alvor, da det lykkedes svenskerne at storme fæstningen og holde den besat frem til Roskildefreden i 1658, hvor bl.a. Skåne, Halland og Blekinge gik tabt.

Det gælder også krigene i 1800-tallet, hvor den vigtigste begivenhed fandt sted under Treårskrigen, da de danske tropper den 6. juli 1849 besejrede slesvig-holstenerne, som havde belejret fæstningen. Med sejren blev Fredericia et nationalsymbol.

Efter Fredericias grundlæggelse i 1650 var det nødvendigt at skaffe indbyggere til byen, som derfor blev privilegeret med skattefrihed. De første borgere var håndværkere og bygningsarbejdere, men der var dog brug for flere indbyggere, så i 1651 blev bønderne i tre nærliggende landsbyer tvangsflyttet til byen.

Det kneb dog stadig meget med at få nye indbyggere til. Derfor søgte kongen fra 1674 at tiltrække udlændinge bl.a. ved at sikre dem samme privilegier som de øvrige indbyggere. Samtidig indførtes asylretten, som betød, at fallenter kunne opnå frihed i byen, og trosfriheden, som gav plads til andre trosretninger end det danske kongedømmes evangelisk-lutherske.

Et mere realistisk kort fra 1768, som viser bebyggelsen efter ideen om de vinkelrette gennemgående gader, samt de sumpede områder, som først blev bebygget langt senere. Desuden voldanlægget omkring byen og kastellet. Gaderne og bastionerne er markeret, ligesom kirker og forskellige andre funktioner.

Trosfriheden og asylretten var meget bemærkelsesværdig. Virkningen udeblev ikke, og Fredericia fik en meget international befolkningssammensætning med mange forskellige trosretninger. De udenlandske indbyggere kom fra lande som Italien, Tyskland, Holland, Belgien og Frankrig. Ud over den danske evangelisk-lutherske menighed opstod der bl.a. en katolsk, en jødisk og en fransk-reformert menighed i byen. De fik alle egne institutioner.

Fredericia er anlagt på et næs af militære hensyn, så en stor del af byens nære opland udgøres af vand. Nær byen lå gamle etablerede købstæder. Det var svært at erobre deres handelsmæssige opland, og samtidig manglede byen en havn helt frem

Kort fra 1858, de ubebyggede områder er begyndt at blive indtaget og det offentlige rekreative område Carolinelund er anlagt. Desuden er volden gennembrudt, og havnen er anlagt

til 1808. Fredericias økonomi var derfor ikke præget af storkøbmænd, som det var tilfældet i mange andre købstæder.

Mange af de borgere, der kom fra udlandet var håndværkere. Blandt jøderne ernærede mange sig ved småhandel. Det bærende erhverv frem til midten af 1800-tallet var dog agerbrug og kvægavl. Den internationale befolkningssammensætning smittede af på landbruget i byen. Især de reformerte var dygtige jorddyrkere, og de bragte nye afgrøder som kartofler og tobak med sig sydfra. Fredericia blev et hjemsted for dansk tobaksavl, og i en lang årrække var tobakken den vigtigste indtægtskilde for byen.

I midten af 1700-tallet spirede industrien i Fredericia. Der var bl.a. en oliemølle - den første uden for København. Den leverede olie til byens sæbesyderi. Tobaksavlens gav grundlag for etableringen af en tobaksfabrik i 1779, og helt frem til 1982 var der tobaksindustri i Fredericia.

I 1866 kom jernbanen til byen, og samtidig skete et opsving indenfor næsten alle industrigrene. Blandt de mange store industrivirksomheder, som har præget Fredericia, kan nævnes metalfabrikken Ernst Voss, som bl.a. er kendt for komfurer, klædefabrikken Bloch & Andresen, Carl M. Cohrs sølvvarevirksomhed og Dansk Svovlsyre- og Superphosphatfabrik, der blev anlagt i 1918.

Kort fra 1854, Industrialiseringen har i høj grad præget byens udformning. Volden har måttet vige for havneanlæg, jernbane, superfosfatfabrik og olieraffineri mod syd.

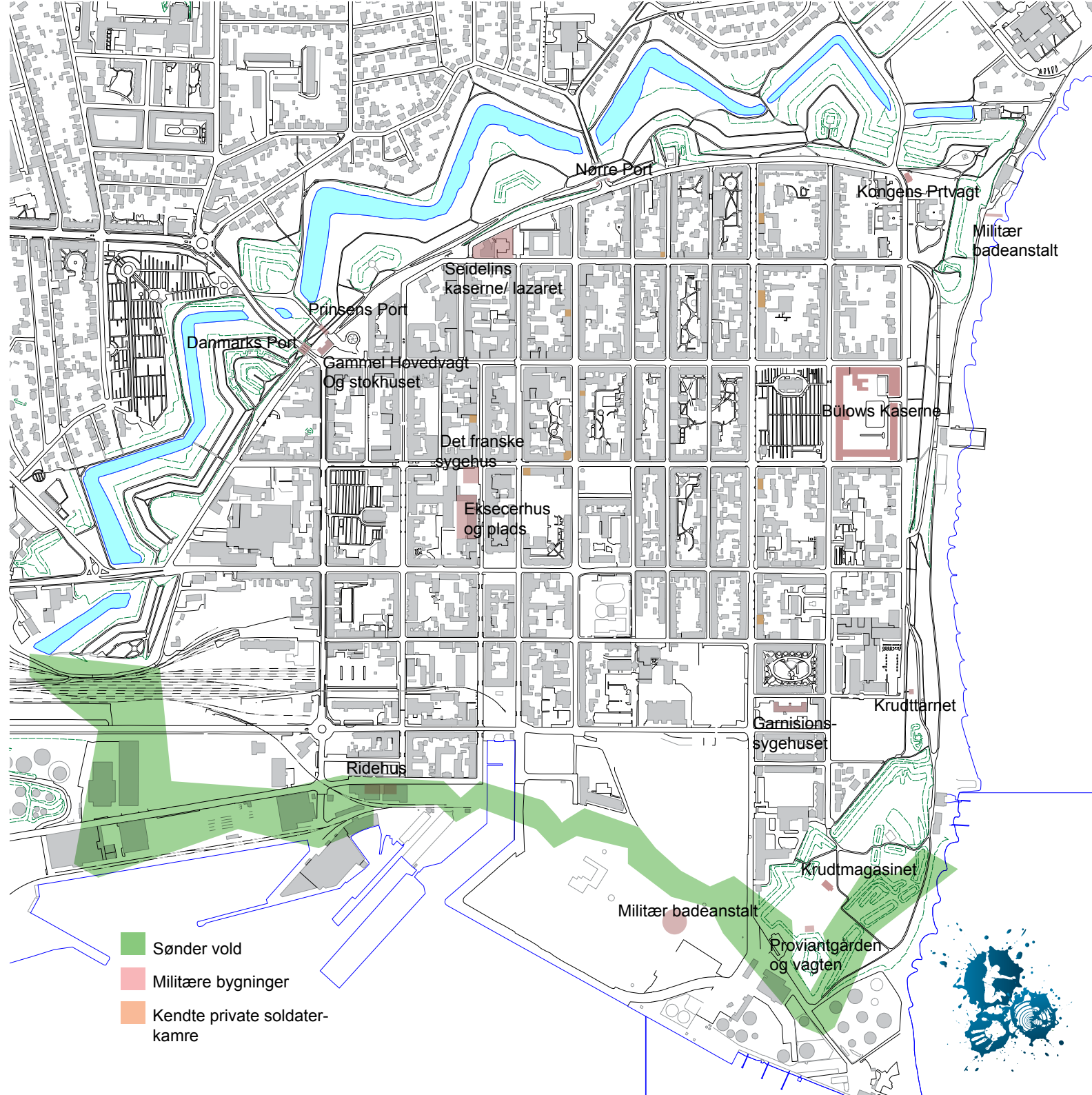
Væbnet for freden

De bygninger, som knytter sig til fæstningen, såsom portene, vagterne og krudttårne vidner om fæstningens militære funktioner. Desuden findes der en del militære mindesmærker rundt omkring i byen, som er med til at formidle historien om Fredericia som Fæstningby.

Ved Prinsens Port fra 1748 ligger hovedvagten fra 1700 tallet og ved Kongens Port (nedrevet i 1857), ligger Kongens Portvagt. Den nuværende bygning er fra 1856, mens den oprindelige bygning lå på modsatte side af Øster Voldgade.

Ved Øster Strand ligger Eksercerhuset fra 1863 som en del af et stort kaserneanlæg fra 1936, Bülow's Kaserne, som stadig er i brug.

Et helt særligt Fredericiatræk er soldaterkamrene. Indtil kasernen blev bygget, boede soldaterne hos borgerne i byen. Husejerne var pålagt at indrette et soldaterkammer i ejendommen. Det var meget små rum uden varmeanlæg og sparsomt udstyret. Soldaterkamrene kan stadig spores enkelte steder i byen.

Den ældste militære bygning i Fredericia er Krudttårnet fra 1675, som ligger på Øster Vold nord for Kastellet. Både Kastellet og den eksisterende vold omkring byen er fredede og meget velbevarede.

Der har ligget forskellige kaserner, militære anlæg og lazaretter rundt omkring i byen, før den store Bülow's Kaserne blev opført

I takt med havneudvidelsen forsvandt mere og mere af Søndervold til fordel for den havnerelaterede industri. Ved Sønderstrand blev også plads til en badeanstalt. Først kun for militæret, men senere for civile borgere.

Badeanstalten ved Sønderstrand ca 1910.

Kig mod syd ad Gothersgade. Til højre den tidligere ekserserplads hvor det nuværende rådhus ligger.

Sønderstrand. Havnemøllen og diverse havnerelateret industri.

Prinsensgade 31B. Der var et beskedent soldaterkammer bag revledøren i den pudsede del af huset.

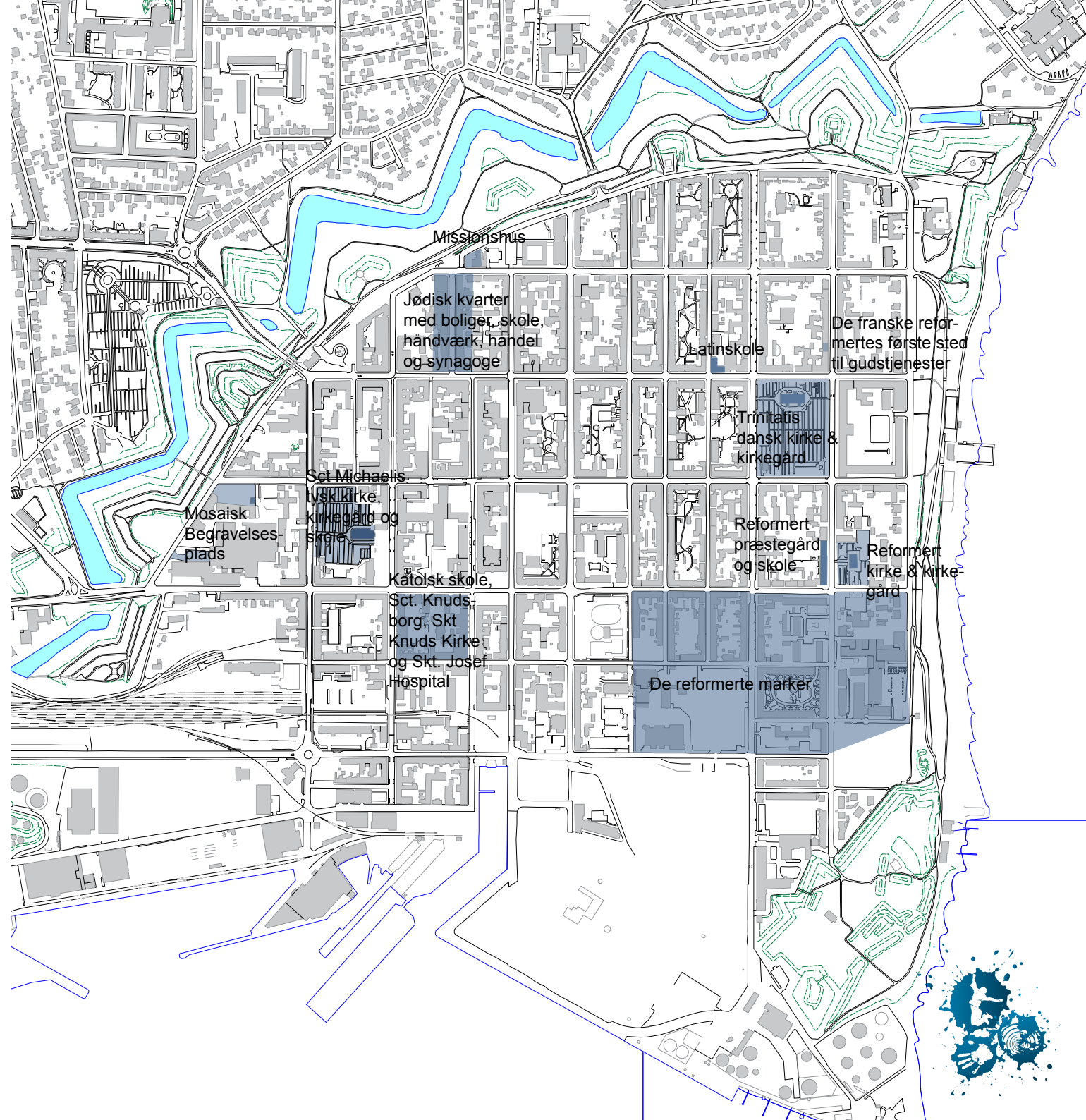
Den religiøse fristad

Fredericia modtog i 1650-82 en række privilegier, som havde til formål at sikre byens økonomiske grundlag og at tiltrække borgere.

Et af privilegierne var religionsfriheden, hvor de trossamfund, der ikke tilhørte den evangelisk-lutherske kirke, frit kunne slå sig ned i byen. De hidtidige borgere blev suppleret med jøder, katolikker og reformerte (franske calvinister).

Mosaiksbegravelsesplads i Jyllandsgade, Den reformerte Kirke og skole i Dronningensgade og den katolske Sct. Knuds Kirke med tilhørende skole i Sjællandsgade vidner stadig om Fredericias religiøse mangfoldighed. Den jødiske synagoge findes desværre ikke mere, men katolikkerne og de reformerte er stadig aktive menigheder.

Som noget særligt er der to evangelisk-lutherske kirker inden for voldene, Trinitatis Kirke (dansk kirke) i Kongensgade, og Michaelis Kirke (tysk kirke) på Bülow's Plads til de mange tysktalende emigranter i byen. Begge kirker har tilhørende oprindelige skolebygninger, som i dag anvendes som menighedshuse.

Sct. Michaelis Kirke, tidligere tysk menighed i Vendersgade.

Sct. Knuds Kirke, katolsk kirke i Sjællandsgade.

Den Reformerte Kirke I Dronningensgade.

Trinitatis Kirke, dansk protestantisk kirke.

Den tidligere synagoge i Riddergade, kort før den blev nedrevet i starten af 1900 tallet.

Den dag idag er der spor efter religionernes præg på byen, som her i Riddergade, hvor gavlen er udsmykket med en davidsstjerne.

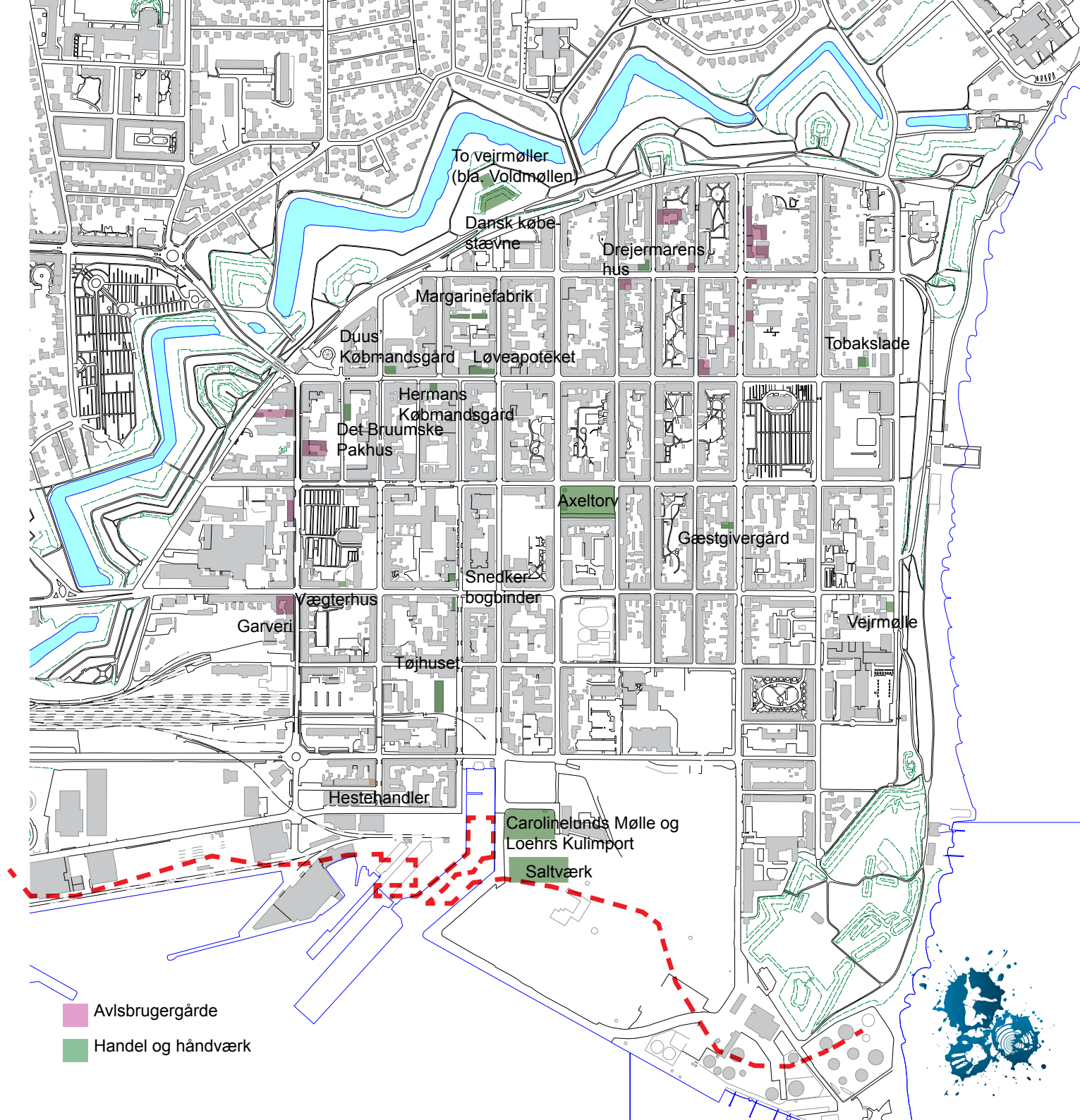
Avlsbrug, handel og håndværk

I 1850 boede der 4.326 mennesker i Fredericia. Af disse levede i alt 633 håndværksmestre, medhjælpere og svende af "produkters forædling eller forarbejdning" inden for 52 traditionelle håndværk.

Kernen udgjordes af bønder fra landsbyerne Ullerup, Hannerup og Hyby. De var i 1600 tallet, på kongens befaling, blevet tvunget til at nedrive deres gårde og flytte dem ind i fæstningen, for der måtte ikke være noget uden for voldende, som kunne danne læ for fjenden under en eventuel træfning.

Langt op i tiden var Fredericias bebyggelse præget af landbrug, der var hovedbeskæftigelsen for mange borgere. Sidste gang køer blev drevet til græsning uden for byen var så sent som i 1962. Især i Norgesgade og Kongensgade findes stadig gårde, som markerer sig i gaden ved bygningens længde og store porte.

De reformertes tobaksmarker, tobakslader, jødernes synagoge og småbutikker i Riddergade har været en karakteristisk del af bybilledet. Særlig katolikkerne har tilført mange forskellige håndværk til byen.

Avlsbrugergårde
Handel og håndværk

Byens møller er et kapitel for sig. Byens første vindmølle, Stubmøllen også kaldet Garnisionsmøllen eller Magasinmøllen blev formentlig opført kort efter byens grundlæggelse i 1650 på Østervold.

I midten af 1700 tallet opførtes Voldmøllen på Prins Christians bastion, placeringen deltes i ca. 50 år med endnu en mølle, som var flyttet hertil fra det nuværende Prangervej vest for byen. I 1900 blev Voldmøllen forsynet med en dampmaskine. Den blev fjernet i 1915.

Carolinelunds mølle blev opført i Hollandsk stil på Færøes bastion ca. 1830. Den gennemgik en række moderniseringer, først dampmaskine og i 1903 blev de gamle kværne erstattet af moderne valsestole, og der kom dieselmotor. I 1917 fjernede man vingerne, som nu var overflødige for mølledriften. Den brændte i 1926.

Til Venstre ses den tidligere havnemølle på et postkort fra 1910. Til højre Voldmøllen på Prins Christians Bastion.

I 1700 tallet fik de reformerte gang i tobaksavl, som i høj grad har præget Fredericia. Her et eksempel på en tobakslade.

Det store købestævne som lå på Prins Christians Bastion og i Prinsensgade.

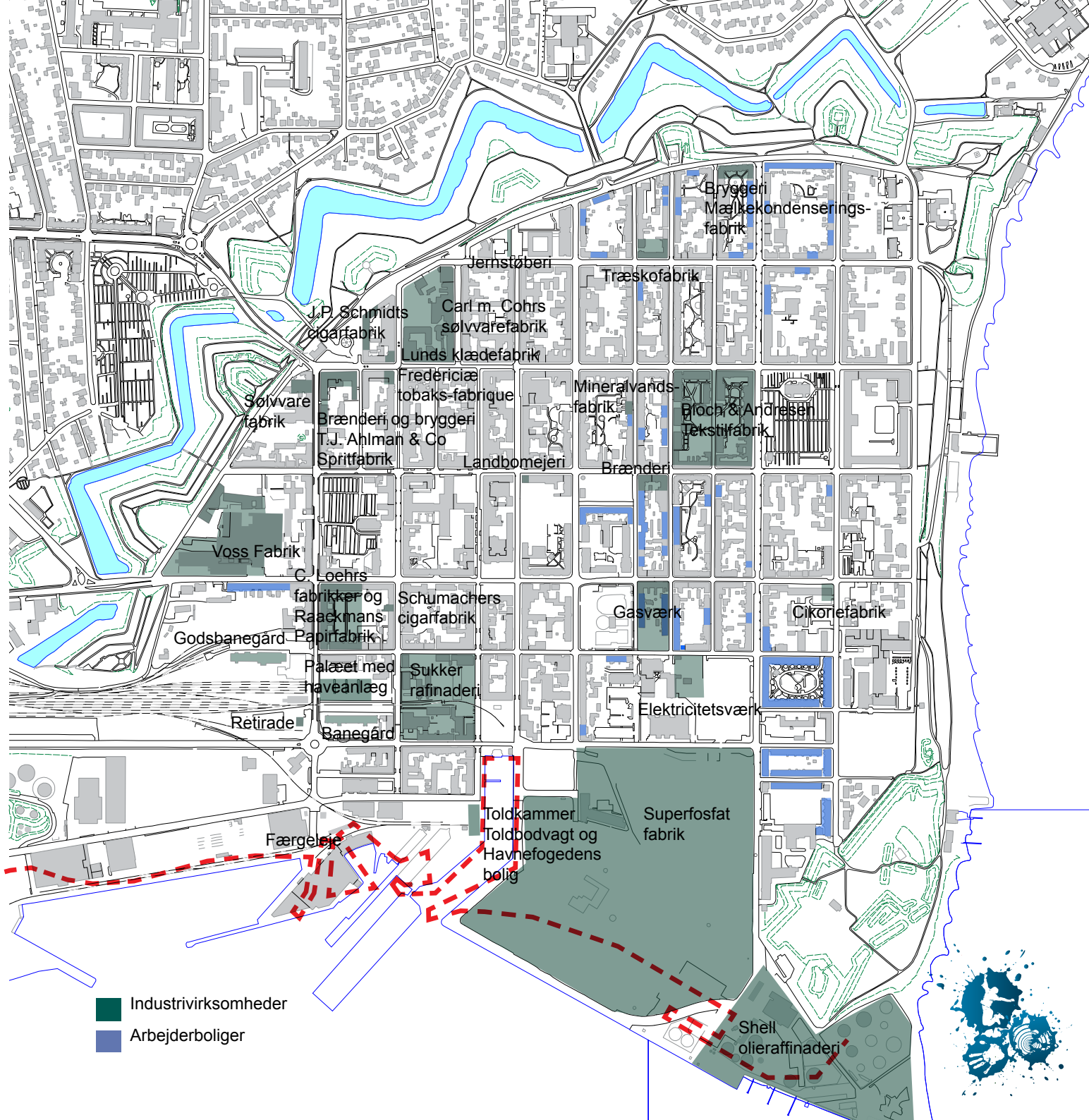
Centrum i Danmark

Fredericia fik først en egentlig havn i 1808. Bassinet blev senere i århundredet udvidet ned til Oldenborggade, svarende til Gammel Havn i dag.

I 1866 kom jernbanen til byen, og der blev opført en stor, flot stationsbygning. Vest for havnen, tæt ved stationen, blev der i 1872 anlagt et jernbanefærgeleje med skibsforbindelse til Strib på Fyn.

Med jernbanen og de nye havneanlæg fulgte en række industrier, som medvirkede stærkt til Fredericias omfattende vækst i slutningen af 1800-tallet. Da byen stadig havde status som fæstning, blev industrierne alle realiseret inden for voldene f.eks. Cohrs Sølvvarefabrik, J.P. Schmidts Tobaksfabrik og Voss Metalfabrik. I dag er de fleste fabriksbygninger nedrevet. Enkelte er dog bevaret, idet tobaksfabrikken nu anvendes til ældreboliger og Voss fabrikkens markante hovedbygning søges bevaret og integreret i den aktuelle planlægning.

Da den første Lillebæltsbro blev åbnet i 1935, blev jernbanestationen flyttet udenfor voldene og færgehavnen nedlagt.

I dag vidner den tidligere stationsbygning og færgelejets retiradebygning om kulturmiljøet omkring Fredericias første baneforbindelse.

I forbindelse med industrialiseringen var der stort behov for nye arbejderboliger og i perioden 1880-1915 opførtes mange såkaldte byggeforeningshuse.

Arbejdernes Byggeforening og Fredericia blev stiftet i 1887 og Arbejdernes Boligforening i 1915. Husene er oftest rødstensbygninger, som danner helheder af symmetriske rækkehuse eller dobbelthuse.

I dag findes hverken jernbane eller nogen form for industri inden for voldene. der findes stadig bygninger og andre spor, som kan formidle historien herom.

Det store industriområde på havnen, som husede forskellige håndværk og industrier. Blev efterhånden overtaget helt af olieraffinaderiet og superfosfat fabrikken.

Fæstningsbryggeriet lå nordligst i karréen mellem Kongensgade og Kongensstræde, hvor også mælkekondenseringsfabrikken (senere Nestlé) lå.

Voss fabrikken, som startede som jernstøberi. Fabrikken bredte sig så meget, at den Mosaiske Begravelsesplads, som lå i samme karré blev delt i to.

Bloch & Andresens store tekstil fabriksanlæg, som optog de to karréer vest for Trinitatis kirke.

Hovedstrøgene

De fem hovedstrøg består af de to nord/syd-gående gader Norgesgade og Øster Voldgade, samt de tre øst/vest-gående gader Danmarksgade, Jyllandsgade og Sjællandsgade.

Øster Voldgade

Byens østligste gade med Østervold på den ene side og store fritliggende beboelsesejendomme på den anden. I karréen mellem Danmarksgade og Jyllandsgade ligger Bülow's Kaserne, og gaden ender mod syd ved Fredericia Sygehus og Kastellet.

Kongens Port har aldrig haft en egentlig portbygning.

Kongens Portvagt.

Bülow's Kaserne og eksercer huset fylder hele karréen mellem Danmarksgade og Jyllandsgade.

Østervold med kig til Fyn.

Vester Voldgade

Gaden ligger, som navnet antyder, langs Vestervold. Gadens bygninger er for størstedelens vedkommende bagsiden af Norgesgade.

Der findes en del mure som afskærmer baggårdene, samt garageanlæg og bagbygninger.

I den sydligste ende, ned mod Sjællandsgade, ligger den Mosaiske Begravelsesplads, lidt mast inde blandt den tidligere Voss fabriks bygninger. Den gamle mur, som omkranser begravelsespladsen, er rigt udsmykket og giver fine kig ind på pladsen. Den er dog blevet mindre nænsomt repareret.

Muren omkring den tidligere Voss fabrik.

Vester Voldgade - bagsiden af Norgesgade.

Den gamle mur som omkranser Mosaisk Begravelsesplads og giver små kig ind til pladsen.

Nørre Voldgade

Byens nordligste gade løber langs med volden, fra Danmarks Port til Kongens Port. Mellem Dronningens og Prins Christians Bastion kan man desuden komme på tværs af volden via Nørre Port.

Gaden domineres af de karakteristiske byggeforeningshuse. En række ensartede ejendomme med boliger i 2-3 etager. Disse ejendomme kunne have glæde af en samlet indsats, for at sikre et harmonisk helhedsindtryk af det samlede gadebillede.

En ejendom - flere ejere - rodet facade.

Nørre Port.

Hele facaderækken mellem Dronningensgade og Kongensgade består af de karakteristiske byggeforeningshuse. De har formentlig været bygget som boliger til arbejderne på bryggeriet og mælkekondenseringsfabrikken som lå i karréen ved siden af.

Norgesgade

Den vestligste gade i det ortogonale gadesystem. Strækker sig fra Danmarks Port mod nord, helt ned på havnen, hvor det gamle færgeleje i sin tid lå.

Gaden vidner om byens mangfoldige historie. Hovedvagten har kig til Lillebæltsbroen ovenfor Norgesgade. Gamle avlsbrugergårde, Fredericia sølvvareindustri med spritfabrikken overfor. Jernbanen, det funktionstømte rangerareal, som rummer store potentialer, de gamle stationsbygninger, den unike retiradebygning, som trænger voldsomt til renovering, Sct Michaelis Kirke og flere helt nye boliger, samt en smule erhverv - dog mest i forbindelse med havnen. Alle fire historiske temaer er repræsenteret i Norgesgade.

Hovedvagten har kig til Lillebæltsbroen ovenfor Norgesgade. Velbevaret avlsbrugergård i Norgesgade.

Syd for Sjællandsgade er opført en hel karré med nye boliger, mens detailhandlen i Norgesgade er flyttet til gågaderne.

Fredericia sølvvareindustri. Den unike retiradebygning, som trænger voldsomt til renovering og det funktionstømte rangerareal, som rummer spændende nye muligheder.

Tidligere dampfærehavn, som lå syd for Norgesgade.

Der er idag kun en enkelt bygning tilbage fra den gamle spritfabrik i Norgesgade.

Den gamle godsbanegård, som idag er ungdomsklub.

Den gamle hovedbanegård i Oldenborggade anvendes i dag til kontorformål.

Danmarksgade

Strækker sig fra Danmarks Port og Landsoldatpladsen mod vest til Østervold. Mellem Vendersgade og Prinsessegade er der gågade og detailhandel. I en gade med mange butikker vil der være mange forskellige skilte. Det er målet, at disse skal tilpasses facaden og være en smuk tilføjelse til bygningens udtryk.

Resten af gaden består hovedsaglig af boliger mod øst og erhverv mod vest. Mange ældre beboelsesejendomme er ændret over tid. Det har i nogle tilfælde desværre skæmmet helheden.

I den østlige ende findes desuden Fredericia Bibliotek, Trinitatis Kirke og Bülow's Kaserne, hvis gamle eksecerhus' gavl afslutter gaden mod Østervold.

Nogle steder er store dele af facaden eller de originale vinduer skjult helt under reklameskilte og uoriginale facadebeklædninger. Flere steder bliver vinduerne brugt som reklameplads eller simpelthen som endnu en væg indvendigt. Det giver en meget lukket og "asocial" facade.

Nye vinduestyper eller åbninger kan fuldstændig ændre et facadeudtryk. Flere ældre bygninger har helt mistet sine originale proportioner.

Cohr's Sølvvarefabrik i Danmarksgade. Til venstre: den første bygning ud mod Danmarksgade. I midten: den store bygning, som stadig ligger der i dag blev opført efter Lunds Klædefabrik forsvandt fra hjørnet af Riddergade. I dag er bygningen Fredericia Midtpunkt, og de små udstillingsmontre i øjenhøjde dækket af reklameskilte.

Bræddehytten i Danmarksgade er et andet godt eksempel på en gammel købmandsforretning, som er blevet pakket ind i en noget utraditionel facadebeklædning med mere tanke på bygningens indre end på facaden som helhed. Til venstre: Erik S. Dufresnes købmandsgård. Til højre: Bræddehytten i dag. Det er en oplagt kandidat til facaderenovering.

Jyllandsgade

Strækker sig fra Mosaik Begravelsesplads ved volden mod vest til Trinitatis Kirkegård og Østervold ved Bülow's Kaserne.

Facaderækken bliver afbrudt af flere pladser og grønne områder. Vestligst den gamle mur omkring Mosaik begravelsesplads og Sct. Michaelis Kirkegård. Her er bygningerne lave boliger.

Der er detailhandel og gågade mellem Vendersgade og Axeltorv. På hjørnet af Gothersgade ligger Rådhuset og den åbne rådhusplads. Her får facaderne samme karakter som i Danmarksgade, med udsmykninger, karnapper og tårne med spir.

Axeltorv afslutter gågadezonen, og herefter bliver bebyggelsen igen lavere og huser primært boliger. I den østligste del af Jyllandsgade ligger Trinitatis Kirkegård ved siden af Bülow's Kaserne.

Den tilsyneladende ensartede bebyggelse ved Axeltorv har med tiden fået et noget uhomogent facadeudtryk. Farver, sprosser, kviste og materialer er forskellig fra opgang til opgang.

Hver facade er en del af en helhed, som bør reetableres.

Den smukke facade på hjørnet af Jyllandsgade og Gothersgade skæmmes enkelt bygning fået tre forskellige slags vinduer af upassende skiltning i stueetagen.

På hjørnet af Jyllandsgade og Bjerregade har en enkelt bygning fået tre forskellige slags vinduer.

Sjællandsgade

Gaden gennemskærer volden uden nogen port ved Prangervej og bærer præg af at have ligget nær de tidligere industriområder. I den østligste ende er gaden smallere og bebyggelsen lavere og mere medtaget end i de andre hovedstrøg.

Reformert Kirke ligger på hjørnet af Dronningensgade, og mellem Dalegade og Købmagergade ligger Gasværksgrunden, som er en aktivitetsplads for børn og unge og de omkringliggende skoler.

I den vestligste ende findes flere nye boligbebyggelser og den store tidligere Voss fabrik, som nu er udlagt til et udviklingsområde, samt byggeforeningshusene overfor.

Kvarteret bærer præg af at have haft en mindre attraktiv placering nær de tidligere industriarealer på havnen.

Også her er bygningerne ændret en del gennem tiden.

I den vestligste ende - overfor Voss - fabrikken ligger de ensartede byggeforeningshuse, østligst boliger i små byhuse og etageejendomme.

Den tidligere Raackmans Papirfabrik på hjørnet af Sjællandsgade og Norgesgade.

Gasværket lå i Sjællandsgade. Grunden er i dag aktivitetsplads for børn og unge og de omkringliggende skoler.

Sjællandsgade ved Voss fabrikken. Med byggeforeningshusene til arbejderne på den anden side af gaden. Prangervej er endnu ikke anlagt gennem volden.

Tidligere Loehrs sæbefabrik i Sjællandsgade.

Rum til byens historie

Formidlingsmæssigt stræber projektet efter at bruge historien som løftestang til at skabe større bevidsthed om den fælles historie, og at nutiden også har en plads i historien. Målet er desuden at skabe forbindelse mellem en æstetisk smuk fysisk formidling i byrummet suppleret af en digital formidling gennem web- og mobilløsninger.

Et eksempel på brug af midlertidig stencil graffiti på en bymur. Sådanne stencils kan bruges til at formidle historier gennem både enkeltbilleder, tegneserier og tekst.

Formidling i det fysiske rum

Som udgangspunkt for formidlingen ønskes en permanent fysisk markering af de renoverede facader og de historiske spor. Dette kunne eksempelvis ske gennem udhuggede relieffer i gadebelægningen, markeringer på facaderne eller gennem en mere indirekte brug af gadebelægningens karakter eller udformning.

Med udgangspunkt i de fire historiske hovedtemaer kan der, med udgangspunkt i byens eksisterende torve og pladser, skabes fire små åbne mødesteder i byrummet. Små oaser, hvor byens borgere og besøgende kan mødes eller bare tage en pause og være.

I et møde mellem det klassiske og moderne byrum kunne disse mødesteder formidle byens historie ved brug af skiftende stencil graffiti. Dette kunne være et bud på en foranderlig og overraskende formidling af konkrete fortællinger fra byens historie.

Digital 3D model af Kongens Portvagt i Fredericia. Brugen af sådanne modeller giver mulighed for at formidle byens og bygningers udvikling over tid. Suppleret med historiske billeder og fotos kan byens fysiske historie fortælles rumligt.

Formidling i det digitale rum

Som et supplement til den fysiske formidling lægges der op til en digital formidling af Fredericias historie. Dette kan ske gennem en videreudvikling og optimeret udnyttelse af web og mobilløsninger som Historisk Atlas og det eksisterende fredericianske mobilspil Fredericia Battle 1849.

Gennem brug af disse digitale platforme er det muligt at formidle konkrete bygningers historie i både bredden og dybden. Et eksempel kunne være brug af video og 3D-modeller, der formidler de enkelte bygningernes arkitektoniske udvikling over tid, hvilket kunne suppleres med fotografier og tekst, der fortæller om de mennesker, der har levet og arbejdet i de konkrete bygninger.

De digitale platforme giver også mulighed for at skabe formidling baseret på nysgerrighed og serendipitet – den tilfældige opdagelse, hvilket vil kunne forstærke oplevelsen af den mere klassiske, kronologiske og tematiserede formidling af byens historie.

En oplagt mulighed i den digitale formidling kunne være at tage udgangspunkt i det allerede eksisterende og afprøvede Historisk Atlas. Både på www.historiskatlas.dk og som app til smartphones.

Inspiration til brugen af digital formidling kan hentes fra lignende projekter i Danmark og udlandet. En mulig inspirationskilde kunne være Museum of Londons – Streetmuseum, hvorfra dette billede stammer.

Mobilspillet til børn - Fredericia Battle 1849 - kunne med fordel udbygges og suppleres i forbindelse med det fremlagte projekt.

